

Dr hab. Anna Regimowicz - Korytowska prof. ndzw. UAP
Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu
Aleje Marcinkowskiego 29
60-967 Poznań
e-mail: anna.regimowicz-korytowska@uap.edu.pl

Recenzja

rozprawy doktorskiej oraz dorobku naukowego i projektowego
Pani mgr Zdzistawy Świniarskiej

sporządzona w związku z przewodem doktorskim
w dziedzinie **sztuki plastyczne**
w dyscyplinie artystycznej **sztuki projektowe**
wszczętym przez Radę Wydziału Tkaniny i Ubioru
Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi.

Recenzję sporządzono na podstawie przesłanej dokumentacji zawierającej:

- Egzemplarz (w formie papierowej i elektronicznej) rozprawy doktorskiej pt.: „Świat w zasięgu ręki”- *Kolekcja ubiorów dla osób z dysfunkcją wzroku.*
- Portfolio zawierające dorobek naukowy i projektowy: (w formie elektronicznej)
  - część I : „Dorobek Artystyczny i Dydaktyczny”
  - część II : „ Dorobek Projektowy”

Działalność projektowa pani Zdzistawy Świniarskiej związana jest z tworzeniem form ubiorów. Imponujący dorobek zawodowy związany jest konsekwentnie z tworzeniem dla firm, czyli stricte ze sztuką użytkową skierowaną do szerokiej grupy odbiorców. Przede wszystkim do dzieci, ale propozycje dla kobiet również wpisują się w dorobek projektantki, szczególnie kolekcje bielizny i kostiumów kąpielowych dla firm Marex, czy Eldar. Równocześnie czyniąc panią Zdzisławę jednym z ekspertów w konkursach takich jak: Intima Art , czy Body Wear Poland. Nawiązując jednak do wspomnianych realizacji dla dzieci warto podkreślić bardzo ciekawe kolekcje dla firmy Endo, moim zdaniem jednej z bardziej interesujących marek działających na tym polu w Polsce. Ciekawe, spójne wzornictwo wyróżnia się na tle innych propozycji. Projektując w latach 2008 - 2017 zapewne autorka projektów miała wpływ na taki wizerunek. Równolegle podejmowała współpracę również z innymi firmami, a także stworzyła w roku 2012

wraz z panią Ewą Smezeń własną markę toreb, akcesoriów i ubrań jogowych (określenie autorki) dla kobiet. Przygotowuje kolekcje, wyjeżdża na liczne targi. Stanowi to o jej wszechstronności. Na doświadczenie zawodowe projektantki składa się rzetelnie przedstawiony opis dokonań z bardzo dobrą dokumentacją zdjęciową, co doskonale obrazuje przedstawione projekty. Mając tak bogate dossier pani Zdzisława Świniarska wybiera również drogę edukacji chcąc przekazać swą wiedzę następnym pokoleniom i realizując pasję jaką jest nauczanie w latach 2005-2015 prowadzi zajęcia dydaktyczne z przedmiotu konstrukcja ubioru w Kolegium Mody Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi, na Wydziale Tkaniny i Ubioru na studiach niestacjonarnych I stopnia, następnie w latach 2016-17 w tej samej uczelni w ramach Katedry Ubioru samodzielnie prowadzi zajęcia w ramach przedmiotu Komputerowe Wspomaganie Projektowania Ubioru. Działa aktywnie od 2013 roku w Wyższej Szkole VIAMODA w Warszawie oraz od roku 2016 w Wyższej Szkole Technicznej w Katowicach na Wydziale Architektury, Budownictwa i Sztuk Stosowanych, prowadząc autorską pracownię projektowania ubioru w Katedrze Wzornictwa na studiach niestacjonarnych I stopnia. Obecność swoją zaznacza również na wielu wystawach zbiorowych i pokazach mody. Pani Zdzisława łączy działania na wielu polach jednocześnie. Zapewne „wiatru w żagle” już na początku drogi projektowej dodały jej : Nagroda Główna w kategorii Premier Vision, Wyróżnienie mediów oraz Nagroda Główna Prezydenta Miasta Łodzi w XI Międzynarodowym Konkursie dla Projektantów Ubioru Złota Nitka, 2003 oraz Nagroda Główna Krajowej Izby Mody w ramach Gali 2002 w Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi, czy Wyróżnienie Honorowe Rektora w/w Akademii podczas Premier 2002, które otrzymała wraz z panią Agnieszką Morawiec. Kompetencje potwierdzają również publikacje, szkolenia, warsztaty, które doktorantka skrupulatnie przedstawiła w swoim portfolio. Dorobek twórczy pani Zdzisławy Świniarskiej świadczy o jej niekwestionowanej aktywności projektowej. Wymienione wyżej działania i osiągnięcia artystyczne niezaprzeczalnie predestynują autorkę do ubiegania się o stopień naukowy doktora.

Rozprawa doktorska zatytułowana: „Świat w zasięgu ręki”- Kolekcja ubiorów dla osób z dysfunkcją wzroku porusza bardzo aktualne w dobie dzisiejszych poszukiwań aspekty związane z projektowaniem w służbie człowiekowi, nie mówimy tu jedynie o równie ważnym aktualnie tzw. designie zrównoważonym, a o zwróceniu uwagi na świat zmysłów. Tematyka ta jest dziś obecna w wielu dziedzinach i w świecie konsumpcjonizmu wykorzystywana w celach nie zawsze chlubnych, stając się narzędziem marketingowym dla pozyskania coraz to lepszych efektów sprzedaży. Z jednej strony działania takie mają ułatwić nam funkcjonowanie, z drugiej jednak obciążają nasz umysł i działają na podświadomość. Eksploatowane nieodpowiednio zamiast sprzyjać mogą szkodzić. Rozważania podjęte przez panią Zdzisławę Świniarską stanowią bardzo ważny punkt na drodze poszukiwań projektowych, stanowią o świadomym postrzeganiu rzeczywistości, czego daje wyraz w przedstawionej pracy badawczej.

Układ i strukturę całości prezentowanej rozprawy doktorskiej autorka precyzyjnie zestawia w *Spisie treści*, gdzie podział pracy oraz tytuły siedmiu rozdziałów wskazują

przekonywująco, że sposób rozwinięcia tematu przeprowadzony jest konsekwentnie i rzeczowo. Rozdział ósmy stanowi tłumaczenie angielskie.

Przygotowana wnikliwie część wprowadzająca do projektu końcowego doktorantki zawiera dawkę wiedzy pozwalającej utwierdzić się w przekonaniu, że autorka jest doskonale zorientowana w badanej tematyce. Co prawda krótko, acz rzeczowo zostają nam przybliżone cztery zmysły: wzrok, słuch, dotyk, węch. Wprowadza nas w ich świat, który towarzyszy nam codziennie, ale traktujemy go dość powierzchownie mając do niego dostęp nieograniczony. Zupełnie inaczej dzieje się w momencie, kiedy ta harmonia zostaje zaburzona przez dysfunkcję np. jednego ze zmysłów. Szerzej zostaje podjęty ten właśnie temat w kontekście niepełnosprawności wzrokowej. Wnikliwe badania opisane w pracy pozwoliły na przeanalizowanie potrzeb, a właściwie zwrócenie uwagi na fakt, iż takie istnieją, a są często pomijane w świecie ogółu. To odnosi się również do wspomnianego przeze mnie, a opisanego przez autorkę obecnie bardzo aktualnego designu społecznie zaangażowanego. Cieszy fakt, iż myślenie prospołeczne nie pozostaje tylko w sferze teorii, że coraz częściej podejmowana jest ta tematyka. Powstają „nowe idee, grupy projektowe, artystyczne, całe zespoły badawcze składające się z przedstawicieli różnych dziedzin, nakierowane na ulepszenie świata i poprawę warunków życia ludzi starych, biednych czy niepełnosprawnych” pisze autorka. To bardzo cenne, że projektanci, a w tym właśnie pani Zdzisława Świniarska podejmują się tematów nie tylko skierowanych na samą estetykę i formę, co jest oczywiście bardzo ważne. Ale dodatkowo skupiają się na potrzebach wprowadzających nową jakość do naszego życia, a przede wszystkim do życia ludzi z pewnymi dysfunkcjami dając im szansę na realizację potrzeb na równi z innymi choć w pewnych aspektach. Szczególnie jeśli mówimy o wieku dorastania, co było głównym tematem pracy praktycznej autorki. Tym bardziej należy docenić powstałe rozwiązania projektowe. Przedstawiając wiele działań na polu pomocy osobom niewidomym uświadamia nam jakie udogodnienia w ich życiu są kluczowe i przyczyniają się do powstawania następnych. Należą do nich w dużej mierze rozwiązania informatyczne i technologiczne, ale i równoważne moim zdaniem projekty artystyczne. Autorka wyraźnie wpisuje się w jeden z aktualnie panujących nurtów - projektowanie dla zmysłów. Wnikliwie zbadała dokonania artystów i projektantów, stosujących podobne metody pracy. Potrafi odnieść się do nich we własnej aktywności artystycznej. „Biorąc pod uwagę założenia designu społecznie zaangażowanego postanowiłam wykorzystać zdobyte doświadczenie projektowe rozszerzając spektrum tego typu działań, o grupę osób z dysfunkcją wzroku. Celem mojego projektu stało się stworzenie rozwiązań pomagających osobom niewidomym i słabowidzącym w codziennym funkcjonowaniu. Pochyliłam się nad ich oczekiwaniami i problemami, jakie napotykają w codziennym użytkowaniu odzieży. Zadaniem, które sobie narzuciłam było znalezienie rozwiązania, które nie stygmatyzuje, ale przeciwdziała wykluczeniu społecznemu i rozwiązuje niedogodności oraz bariery.” - pisze projektantka. W kulturze masowej produkcji i konsumpcji, zwanej czasem kulturą przesyty ważnym jest uświadomienie przede wszystkim sobie, co tak na prawdę jest potrzebne i jak możemy przeciwdziałać degradacji, szczególnie stając w roli projektanta.

Praktyczna część pracy doktorantki to nie tylko dokumentacja projektów nowych rozwiązań ubiorów, ale przede wszystkim praca analityczna, poparta wnikliwymi badaniami. W rozdziale szóstym przedstawiona zostaje w sposób skrupulatny metodologia pracy. Przeprowadzony wywiad społeczny doprowadził autorkę do wniosku, iż największy problem związanym z oczekiwaniami w zakresie ubioru grupy badanej dotyczy niewidomych nastolatków. Mając dostęp do udogodnień techniczno-technologicznych stają się bardziej świadomymi i wymagającymi odbiorcami mody. W swoich badaniach dużo miejsca poświęca autorka analizie systemu oznaczeń oraz czytelności znaku. Jest to moim zdaniem kluczowe. Wykorzystuje tu możliwości techniczne związane z nadrukiem, znajdując celne rozwiązania. Nie jest to co prawda nowatorskie rozwiązanie, ale trafnie dobrane. Tak jak w systemie Braille'a autorka proponuje poznanie komunikatu graficznego poprzez dotyk. Analizuje rozmiar, umiejscowienie znaku oraz technikę druku. Stworzyła czytelne trójwymiarowo symbole. Zapewne można by temat ten rozwinąć jeszcze szerzej, śmiem twierdzić, że mogłoby stanowić odrębny wątek kolejnych prac badawczych i stać się nowym systemem znaków. Pismo obrazkowe w szybkim, dzisiejszym świecie powróciło i mogłoby również zaistnieć w tej sferze twórczej. (Tu już wkradła się moja inwencja :-)). To ważny, ale nie jedyny punkt projektowanej kolekcji. Wnikliwie przeprowadzone analizy doprowadziły doktorantkę do zaprojektowania kolekcji własnej. Widzimy tu praktyczne operowanie detalami kształtującymi formę ubioru oraz doskonałe opanowanie współczesnego warsztatu projektowego, połączonego z głęboką analizą aktualnych potrzeb osób badanych, z wykorzystaniem innowacyjnych technologii. Nawiązanie do kolekcji kapsułowych pozwoliło projektantce na stworzenie pewnego „pakietu” złożonego z kilkunastu elementów wzajemnie się dopełniających, dających możliwość różnorodnego zestawiania. „Zaprojektowane ubrania ułożyłam w 12 wieloelementowych sylwetek” cyt. autorka. Widać lekkość projektową z jaką posługuję się doktorantka, nie dziwi mnie to w kontekście dorobku projektowego pani Zdzistawy Świniarskiej, o którym pisałam w pierwszej części recenzji.

Wszystkie kroje są dopracowane, oparte na nieskomplikowanej, ale dokładnie przemyślanej konstrukcji kroju, nawiązujące do wybranego przez autorkę trendu w sezonie. Ważnym był dobór materii, z której wykonane zostały projekty, szczególnie zestawienie w kontraście powierzchni i materiałów - faktury haptyczne, odmienne. Autorka łączy różne aspekty wzajemnego oddziaływania: zastosowanych struktur materiałowych będących wynikiem wykorzystania technologii tradycyjnych i najnowszych z uwzględnieniem stylu, funkcji, prostych, a jednocześnie zgodnych z trendami form. Proponuje system oznaczeń ubrań, pozwala tym samym na dobieranie ubiorów wg. przynależności do danej kolekcji - to rozwiązanie z pozoru proste pozwala na kreowanie swojego wizerunku, co uważam za bardzo znaczące dla młodych osób chcących funkcjonować w grupie. W wyniku przeprowadzonych badań wyłoniło się wiele zagadnień związanych z formami ubiorów, które nam osobom zdrowym nie przeszkadzają, a u osób z dysfunkcją wzroku tworzą bariery ograniczając funkcjonowanie na poziomie niektórych zmysłów. Mając na uwadze bezpieczeństwo i komfort użytkowników autorka zaprojektowała

ciekawe, praktyczne rozwiązania. Nie stanowią one nowatorskiego podejścia w samych formach, ale nie to było celem samym w sobie. Projekty skierowane są do szerszej grupy odbiorców chcącej identyfikować się z grupą rówieśników i czynią to między innymi poprzez ubiór. Zaproponowane udogodnienia można zastosować jako zbiór rozwiązań projektowych ułatwiających użytkowanie ubrań osobom z dysfunkcją wzroku, ale i osobom widzącym - co sugeruje sama projektantka. Uważam, że problematyka poruszona przez doktorantkę ma bardzo szeroki zakres i dotknięcie tego tematu stanowi znaczny wkład w rozwój dziedziny jaką jest projektowanie ubioru i szeroko pojęty design społecznie zaangażowany.

Konkluzja. Sednem kreatywności jest otwartość na poznanie świata. Dużą rolę w naszym życiu powinna odgrywać świadomość przestrzeni, przedmiotów którymi się otaczamy, a tym bardziej ubiorów, które towarzyszą nam bezpośrednio każdego dnia. Jest coraz więcej przykładów i rozwiązań pomagających w funkcjonowaniu, zapraszających nas do życia pełnego empatii i zrozumienia. Pani Zdzisława wprowadza nas swoimi projektami właśnie do takiego świata, w którym zauważa potrzeby innych osób i jako świadomy twórca podejmuje się stworzenia „Świata w zasięgu ręki” - *kolekcji ubiorów dla osób z dysfunkcją wzroku*. Wnikliwa analiza przedstawionej do recenzji dokumentacji wnosi, że pani mgr Zdzisława Świniarska posiada pokaźny i znaczący dorobek projektowy, a praca doktorska jest dziełem autorskim - autentycznym rozwiązaniem zarówno problemu naukowo-badawczego jak i projektu, zrealizowanym i zobrazowanym w profesjonalnej formie edytorskiej i graficznej. Odpowiednio wyselekcjonowała i wykorzystała materiały źródłowe, przedstawiła ilustracje, fotografie oraz bibliografię. Własne refleksje, myśli, wnioski czytelnie opisała. Wyrażam tym przekonanie, że zarówno rozprawa z pracą doktorską jak również osiągnięcia twórcze i artystyczne pani Zdzisławy Świniarskiej w pełni spełniają wymagania określone w art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 z późniejszymi zmianami) i uzasadniają podjęcie przez Radę Wydziału Tkaniny i Ubioru Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi Uchwały o przyjęciu publicznej obrony pracy doktorskiej. W związku z powyższym z pełnym przekonaniem popieram wniosek o nadanie pani Zdzisławie Świniarskiej stopnia naukowego doktora w dziedzinie sztuki plastyczne, w dyscyplinie artystycznej: sztuki projektowe.

